

**การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะสมอง
เพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1
Need Assessment in Executive Function Skills Early Childhood Development
under Sakonnakhon Primary Education al Area Office 1**

วิภาดา กุลสอนนาน¹ เอกลักษณ์ เพียสา² และ พรเทพ เสถียรนพเก้า^{3*}
Wipada Kunsonnan¹ Akkaluck Pheasa² and Pornthep Steannoppakao^{3*}

Received: June 25, 2024; Revised: November 6, 2025; Accepted: November 13, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย 2) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นของทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย 3) ศึกษาประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย 4) ศึกษาแนวทางในการพัฒนาทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูปฐมวัย จำนวน 359 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_{modified})

ผลการวิจัยพบว่า 1. องค์ประกอบทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 4.1) ทักษะความจำเพื่อใช้งาน 4.2) ทักษะการยับยั้งชั่งใจ - คิดไตร่ตรอง 4.3) ทักษะการยืดหยุ่นความคิด 4.4) ทักษะการใส่ใจจดจ่อ 4.5) การควบคุมอารมณ์ และ 4.6) การประเมินตนเอง 2. สภาพปัจจุบันของทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่ควรจะเป็นของทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3. ความต้องการจำเป็นของทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย โดยภาพรวม เท่ากับ 0.399 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับกับความต้องการจำเป็นจากมากไปน้อย พบว่าทักษะความจำเพื่อใช้งาน มีค่าสูงสุด (PNI_{modified} เท่ากับ 0.459) ลดลงมาได้แก่ ทักษะการยับยั้งชั่งใจ-คิดไตร่ตรอง (PNI_{modified} เท่ากับ 0.417) ทักษะการยืดหยุ่นความคิด (PNI_{modified} เท่ากับ 0.394) ทักษะการใส่ใจจดจ่อ (PNI_{modified} เท่ากับ 0.390) การควบคุมอารมณ์ (PNI_{modified} เท่ากับ 0.375) และการประเมินตนเอง (PNI_{modified} เท่ากับ 0.360) ตามลำดับ 4. แนวทางในการพัฒนาทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย 4.1) ทักษะความจำเพื่อใช้งาน ครูเปิดโอกาสเด็กปฐมวัยได้คิด สงสัย สังเกต รวมทั้งตัดสินใจและลงมือทำด้วยตัวเอง จัดกิจกรรมที่หลากหลาย เน้นส่งเสริมการพัฒนาทักษะด้านความจำ กิจกรรมมีความน่าสนใจ กระตุ้นหรือทวนซ้ำให้เด็กได้คิดอย่างสม่ำเสมอ 4.2) ทักษะการยับยั้งชั่งใจ-คิดไตร่ตรอง ปฐมวัยมีความรู้เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนา ด้านทักษะการยับยั้งชั่งใจ-คิดไตร่ตรองอย่างถูกต้อง และให้เด็กรู้จักควบคุมความต้องการของตนเอง อดทนต่อสิ่งยั่วยุต่าง ๆ รอบตัว โดยจัดกิจกรรมที่จำลองสถานการณ์ และสะท้อนเหตุการณ์ตามสถานการณ์นั้น ๆ เพื่อปรับเปลี่ยนความคิดให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป 4.3) ทักษะการยืดหยุ่นความคิด ครูปฐมวัยมีความรู้เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนา “ด้านทักษะการยืดหยุ่นความคิดอย่างถูกต้อง มีรูปแบบการจัดกิจกรรมบูรณาการเรียนรู้ ควรกระตุ้นทักษะการยืดหยุ่นความคิดที่จะมีการปรับตัวได้อย่าง

รวดเร็วต่อสถานการณ์ใหม่ ให้เด็กฝึกตั้งข้อสงสัยต่าง ๆ ที่ส่งเสริมการคิดนอกกรอบและตอบสนองต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างยืดหยุ่น

คำสำคัญ: การประเมินความต้องการจำเป็น, ทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จ, เด็กปฐมวัย

ABSTRACT

The purpose of this research were: 1) Study Executive Function Skills in early childhood; 2) study the current state of Executive Function Skills in early childhood development; 3) Study and assess the needs for developing Executive Function Skills in early childhood; 4) Study guidelines In developing Executive Function Skills in early childhood. The sample group used in the research consisted of 359 early childhood teachers, obtained from multi-stage sampling. The research tools were questionnaires, using a 5-level rating scale. Statistics used in data analysis included percentages, means, and standard deviations, and the index of prioritizing essential needs. ($PNI_{modified}$)

The findings were as follows; 1. The components of Executive Function Skills in Early Childhood Development consisted of 6 components which are 1.1) Working Memory Skills 1.2) Inhibitory Control Skills 1.3) Cognitive Flexibility Skills 1.4) Attention Skills 1.5) Emotional Control Skills and 1.6) Self – Monitoring Skills. 2. The current state of Executive Function Skills in Early Childhood Development at a moderate level, and the desired state of Executive Function Skills in Early Childhood Development under Sakonnakhon Primary Educational al the Area Office 1 were at a highest level. 3. The needs Assessment in Executive Function Skills in Early Childhood Development under Sakon Nakhon Primary Educational al Area Office 1. Overall, $PNI_{modified}$ was 0.517. When considering each side in descending order, it was found that working memory skills $PNI_{modified}$ were 0.727, Inhibitory Control Skills $PNI_{modified}$ were 0.521, Cognitive Flexibility Skills $PNI_{modified}$ were 0.481, and Attention Skills were $PNI_{modified}$ 0.399 emotional regulation $PNI_{modified}$ and Self-assessment $PNI_{modified}$ were 0.378, respectively. 4. Guidelines for Developing Executive Function Skills for Early Childhood Success; 4.1) Working Memory Skills Teachers should provide opportunities for young children to think, question, observe, make decisions, and take action on their own. A variety of activities should be organized to promote the development of working memory skills. These activities should be engaging, stimulating, and include repetition or revisiting of concepts to encourage children to think consistently. 4.2) Inhibitory Control and Reflective Thinking Skills Early childhood teachers should possess accurate knowledge on how to develop children's inhibitory control and reflective thinking skills. Children should be guided to regulate their own desires, remain patient, and resist various temptations around them. Teachers can organize activities that simulate real-life situations and include reflective discussions based on those situations, helping children adjust their thoughts and responses appropriately as circumstances change. 4.3) Cognitive Flexibility Skills Early childhood teachers must have a correct understanding of how to foster children's cognitive flexibility. Integrated learning activities should

be designed to stimulate this skill, enabling children to adapt quickly to new situations. Activities should encourage children to ask questions, think beyond conventional boundaries, and respond flexibly to various contexts.

Keywords: Need Assessment, Executive Function Skills, Early Childhood

¹ครู, สำนักงานเขตลาดกระบัง, โรงเรียนแดงเป้า (สิงสุขบุรณะ), E-mail: iamwipada11@gmail.com

²รองศาสตราจารย์, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, E-mail: akkaluck@snru.ac.th

³*รองศาสตราจารย์, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, E-mail: pornthep@snru.com

¹Teacher, Under the Secondary Educational Service Area Office Ladkrabung, Dangpao (SingsookBoorana) school, E-mail: iamwipada11@gmail.com

²Associate Professor, Faculty of Education, Sakonnakhon Rajabhat University, E-mail: akkaluck@snru.ac.th

³*Associate Professor, Faculty of Education, Sakonnakhon Rajabhat University, E-mail: pornthep@snru.com

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนด้านทักษะสมองจะเห็นได้จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดแนวทางการส่งเสริมทักษะสมองกับผู้เรียนในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นแนวปฏิบัติในการพัฒนาความพร้อมทางการเรียนได้มากกว่าระดับสติปัญญา นอกจากนั้นหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดสมรรถนะสำคัญที่ผู้เรียนทุกคนพึงได้รับการพัฒนาทั้งด้านความรู้ ความรู้สึกรู้สีกินคิด ให้รู้จักสร้างสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล รู้จักจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสมปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของทางด้านสังคมและสภาพแวดล้อม ป้องกันตัวเองในภาวะคับขันและจัดการกับชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับวัฒนธรรมและสังคม ทักษะสมองที่เข้มแข็ง และมีความสำคัญอย่างมากสืบเนื่องจากเป็นตัวบ่งชี้ถึงความสำเร็จทั้งในด้านการเรียน การทำงาน และการใช้ชีวิต ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับผู้เรียนควรจะเข้าใจพัฒนาการทักษะสมอง เพื่อที่จะช่วยหาวิธีให้ผู้เรียนมีการพัฒนาอย่างสมวัย เพราะจะช่วยลดปัญหาพฤติกรรม ปัญหาสังคมต่าง ๆ ที่จะตามมาในภายหลัง (นวลจันทร์ จุฑาภักดี, 2558)

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ได้จัดทำขึ้นเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และการสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้แก่เด็ก โดยยึดแนวคิดสำคัญ คือ การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการทำงานของสมอง ที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการทำงานของสมองจะเป็นช่วงที่เซลล์สมองเจริญเติบโตและขยายเครือข่ายในสมองอย่างรวดเร็ว สามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ดี จากนโยบายและความสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะช่วงเด็กปฐมวัยดังได้กำหนดข้างต้น ถือได้ว่าเป็นการเตรียมความพร้อมด้านกำลังคน และเสริมสร้างศักยภาพของคนทุกช่วงวัยให้มีคุณภาพที่ดี มีศักยภาพสูง ตลอดจนมีทักษะสมองซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ หากการจัดการศึกษาละเลยการปลูกฝังทักษะการคิดเพื่อชีวิตที่สำเร็จ จะเป็นการพลาดโอกาสทองแห่งการบ่มเพาะการเรียนรู้ การที่คนไม่สามารถวิเคราะห์ไตร่ตรองตัดสินใจ สิ่งที่ต้องเหมาะสมได้แล้ว ใช้อารมณ์เป็นตัวนำทางชีวิต มีการกระทำโดยขาดการยั้งคิด จึงเกิดความผิดพลาดอยู่เสมอในการดำเนินชีวิต ทักษะสมองได้ถูกผลักดันเข้าสู่ระบบการศึกษาในหลายประเทศทั่วโลกซึ่งการศึกษาปัจจุบันต้องยึดหลักผลลัพธ์ทั้งในแง่ของความรู้ในวิชาแกนและทักษะกระบวนการคิดขั้นสูงเป็นผลลัพธ์ที่ประเทศ โรงเรียน สถานที่ทำงาน และชุมชนต่างเห็นคุณค่า ทักษะกระบวนการคิดขั้นสูงจะช่วยเตรียมความพร้อมให้นักเรียนรู้จักคิด การเรียนรู้ ทำงาน แก้ปัญหา สื่อสาร และร่วมมือทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพไปตลอดชีวิต ซึ่งทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย 9 ด้านจัดเป็น 3 กลุ่มทักษะ ได้แก่ (1) ด้านทักษะพื้นฐาน ประกอบด้วย 1.1 ความจำที่นำมาใช้งาน คือความสามารถในการเก็บประมวลผล และดึงข้อมูลที่เก็บในคลังสมองของเราออกมาใช้ตามสถานการณ์ 1.2 การยับยั้งชั่งใจ คิดไตร่ตรอง คือความสามารถในการควบคุมแรงปรารถนาของตัวเองในระดับที่เหมาะสม 1.3 การยืดหยุ่นความคิด คือความสามารถในการยืดหยุ่นความคิดเปลี่ยนจุดสนใจ เปลี่ยนโฟกัสหรือเปลี่ยนทิศทางให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น (2) ด้านทักษะกำกับตนเองประกอบด้วย 2.1 ความสามารถในการใส่ใจจดจ่อ คือ สนใจสิ่งที่ทำอย่างต่อเนื่องในช่วง เวลาหนึ่ง ๆ ไม่วอกแวกกับสิ่งที่เข้ามารบกวน 2.2 ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ คือควบคุมอารมณ์ให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมจัดการความเครียด ความหงุดหงิดและแสดงออกแบบไม่รบกวนผู้อื่น 2.3 การติดตามและประเมินตนเอง คือ ความสามารถในการติดตามและประเมินผลงานตนเองและผู้อื่น และ (3) ด้านทักษะปฏิบัติ ประกอบด้วย 3.1 การริเริ่มสร้างสรรค์และลงมือทำ คือความสามารถในการริเริ่มสร้างสรรค์และลงมือทำงานตามที่คิด 3.2 การวางแผน และการจัดระบบ คือสามารถดำเนินการตั้งเป้าหมายเห็นภาพรวม จัดลำดับความสำคัญจัดระบบโครงสร้างจนถึงดำเนินการเป็นขั้นตอนและประเมินผล 3.3 ความพากเพียรมุ่งสู่เป้าหมาย คือความพร้อมพินิจอุปสรรคไปสู่ความสำเร็จ (สุภาวดี หาญเมธี, 2558: 24)

ปัญหาความเหลื่อมล้ำได้รับโอกาสทางการศึกษาจาก พรบ.การศึกษาปฐมวัย 2560 ได้กำหนดให้เด็กปฐมวัย เด็กต้องได้รับการพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษาในระดับประถมศึกษา ให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการที่ครอบคลุมทั้งทางร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย เพื่อให้เกิดทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สามารถเรียนรู้ได้อย่างสอดคล้องกับหลักการพัฒนาศักยภาพของแต่ละบุคคลและความต้องการจำเป็นพิเศษควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาให้เต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560: 6) ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี พ.ศ. 2561 - พ.ศ. 2580 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดีเก่ง และมีคุณภาพ โดยคนไทยมีความพร้อมทั้งกาย จิตใจ สติปัญญา มีพัฒนา การที่ครอบคลุม และมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย เพื่อไม่ให้เป็นการปิดกั้นการพัฒนาสมองของเด็กตามวัยที่เหมาะสม เมื่อการศึกษาในระดับปฐมวัยเน้นแต่ด้านวิชาการทำให้ระบบการจัดการศึกษาของโรงเรียนส่วนใหญ่ก็ เป็นไปตามนั้นทำให้เด็กมีโอกาสในการเล่นรวมถึงการเรียนรู้ทักษะต่าง ๆ ที่ควรฝึกในช่วงปฐมวัยลดลง เช่น การฝึกกล้ามเนื้อ การปลูกฝังมารยาทและจิตสำนึกหรือแม้แต่การฝึกการเข้าสังคมกับเพื่อน ๆ ในวัยเดียวกัน สำนักงานเลขาธิการ (2561)

จากรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา : (SAR) ปีการศึกษา 2565 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนครเขต 1 พบว่าพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กปฐมวัยอยู่ในเกณฑ์ปรับปรุง ร้อยละ 65 ไม่ผ่านเกณฑ์การ ประเมินพัฒนาการตามช่วงวัย เปรียบเทียบจากการประเมินพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของเด็กปฐมวัย ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์-จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา พบว่าเด็กปฐมวัยของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 ขาดทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย เกี่ยวข้องกับการประเมินพัฒนาการด้านสติปัญญา ซึ่งมีความสำคัญกับเด็ก ปฐมวัยเป็นอย่างมาก จากปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะวิจัยเรื่องการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนา ทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย เพื่อให้ทราบความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของเด็กในการพัฒนา ทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จ แล้วนำความต้องการจำเป็นเหล่านี้มาเรียงลำดับความสำคัญ และแนวทางพัฒนาที่เหมาะสม เพื่อนำแนวทางไปใช้ในการพัฒนาทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนครเขต 1
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1
3. เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1
4. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนครเขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 โดยใช้การวิเคราะห์เอกสาร และการวิจัยประเมินความต้องการ จำเป็น ผู้วิจัยได้กำหนดระยะดำเนินการวิจัยเป็น 4 ระยะ ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นของทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1

ระยะที่ 3 การประเมินความต้องการจำเป็นของทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1

ระยะที่ 4 การศึกษาแนวทางในการพัฒนาทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 ประจำปีการศึกษา 2565 จำนวน 359 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1, 2565)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 ปีการศึกษา 2565 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางของ (Krejcie and Morgan, 1970; อ้างถึงใน วาโร เฟื่องสวัสดิ์, 2551: 191) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 208 คน ใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) เป็นวิธีการสุ่มที่ใช้เมื่อประชากรมีขนาดใหญ่มาก หรือกระจายอยู่ในพื้นที่กว้าง ทำให้ไม่สะดวกที่จะสุ่มตัวอย่างทั้งหมดในขั้นตอนเดียว

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

2.1 ประเภทของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นของทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1

ลักษณะเครื่องมือเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นของทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ที่สร้างและพัฒนาขึ้นจากการวิเคราะห์องค์ประกอบจากนักวิชาการในประเทศและต่างประเทศจำนวน 10 คน โดยสังเคราะห์ตัวแปร และองค์ประกอบตามกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นของทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนประยุกต์ตามแนวทางของ Likert (Likert Five's Rating Scale) และ บุญชม ศรีสะอาด (2553: 100) ซึ่งได้กำหนดค่าคะแนนของคะแนนช่วงน้ำหนักเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มาก

ระดับ 3 หมายถึง ปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง น้อย

ระดับ 1 หมายถึง น้อยที่สุด

2.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

2.2.1 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสาร แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสรุปเพื่อสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นของทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1

2.2.2 ผู้วิจัยนำร่างข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นของทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 เสนอประธานกรรมการและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาความเหมาะสม ความถูกต้อง ของการใช้ภาษา ความสอดคล้องและครอบคลุมเนื้อหาของการวิจัย แล้วนำมาปรับปรุง แก้ไขตามคำแนะนำ และข้อเสนอแนะของประธานกรรมการและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

2.2.3 ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของประธานกรรมการ และกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

2.2.4 นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน มาวิเคราะห์ตรวจสอบหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ IOC รายข้อ คัดข้อคำถามที่มีค่า ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป พบว่าแบบสอบถามมีค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่าง 0.80-1.00 ค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.51-0.91

2.2.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง

2.2.6 นำแบบทดสอบไปทดลองใช้ (Try out) กับครูปฐมวัย จำนวน 40 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาคุณภาพของแบบสอบถามโดยการหาค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่น ระหว่าง 0.32-0.75 ค่าความเชื่อมั่น 0.95

2.2.7 ปรับปรุงและแก้ไขแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อีกครั้ง

2.2.8 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือราชการจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ไปยังกลุ่มตัวอย่างครูปฐมวัย ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม การวิจัย

3.2 ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังต้นสังกัดของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างพร้อมเอกสารแบบสอบถาม และขอความอนุเคราะห์ในการตอบกลับ

3.3 ผู้วิจัยรวบรวมเก็บแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด จำนวน 208 ฉบับ ตามที่ต้องการและนำมาตรวจสอบความถูกต้องแบบสอบถามได้คืนมา 191 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 91.82

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมมาดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

4.1 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืน มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ และนำข้อมูลมาประมวลผล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางการวิจัย

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาความถี่ และค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นของทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ซึ่งมีเกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2554: 65)

ผลการวิจัย

องค์ประกอบทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ในครั้งนี้ได้จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้องค์ประกอบทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 พบว่ามี 6 องค์ประกอบหลัก ดังนี้ 1) ทักษะความจำเพื่อใช้งาน 2) ทักษะการยับยั้งชั่งใจ-คิดไตร่ตรอง 3) ทักษะการยืดหยุ่นความคิด 4) ทักษะการใส่ใจจดจ่อ 5) การควบคุมอารมณ์ และ 6) การประเมินตนเอง จากนั้นจึงนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ยืนยันความเหมาะสมขององค์ประกอบโดยมีรายละเอียด ดังตาราง 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินองค์ประกอบทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1

ทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย	$\bar{X}$	S.D.	ระดับคุณภาพ	ลำดับ
1. ทักษะความจำเพื่อใช้งาน	4.91	0.28	มากที่สุด	2
2. ทักษะการยับยั้งชั่งใจ-คิดไตร่ตรอง	4.93	0.24	มากที่สุด	1
3. ทักษะการยืดหยุ่นความคิด	4.86	0.41	มากที่สุด	4
4. ทักษะการใส่ใจจดจ่อ	4.85	0.41	มากที่สุด	6
5. การควบคุมอารมณ์	4.87	0.44	มากที่สุด	3
6. การประเมินตนเอง	4.85	0.36	มากที่สุด	5
ค่าเฉลี่ยรวม	4.87	0.35	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 ผลการประเมินความเหมาะสมของทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกองค์ประกอบ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ทักษะการยับยั้งชั่งใจ-คิดไตร่ตรอง รองลงมาเป็น ทักษะความจำเพื่อใช้งาน ทักษะการยืดหยุ่นความคิด ทักษะการใส่ใจจดจ่อ ทักษะการประเมินตนเอง และ ทักษะการควบคุมอารมณ์ ดังนั้นจึงนำไปใช้พัฒนาทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาลักษณะปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นของทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1

ทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่ควรจะเป็น		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับคุณภาพ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับคุณภาพ
1. ทักษะการยับยั้งชั่งใจ-คิดไตร่ตรอง	3.46	0.35	ปานกลาง	4.86	0.16	มากที่สุด
2. ทักษะความจำเพื่อใช้งาน	3.40	0.22	ปานกลาง	4.88	0.16	มากที่สุด
3. การควบคุมอารมณ์	3.56	0.34	มาก	4.85	0.14	มากที่สุด
4. ทักษะการยืดหยุ่นความคิด	3.52	0.36	มาก	4.87	0.13	มากที่สุด
5. การประเมินตนเอง	3.52	0.41	มาก	4.83	0.17	มากที่สุด
6. ทักษะการใส่ใจจดจ่อ	3.48	0.35	ปานกลาง	4.81	0.19	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	3.49	0.28	ปานกลาง	4.85	0.08	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า สภาพปัจจุบันของทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 โดยภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.49$, S.D.=0.28) เรียงจากมากไปน้อย คือ ทักษะการควบคุมอารมณ์ ทักษะการยืดหยุ่นความคิด ทักษะการประเมินตนเอง ทักษะการใส่ใจจดจ่อ ทักษะการยับยั้งชั่งใจ-คิดไตร่ตรอง และทักษะความจำเพื่อใช้งาน ตามลำดับ

สภาพที่ควรจะเป็นของทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.85$, S.D.=0.08) เรียงจากมากไปน้อย คือ ทักษะความจำเพื่อใช้งาน ทักษะการยืดหยุ่นความคิด ทักษะการยับยั้งชั่งใจ-คิดไตร่ตรอง ทักษะการควบคุมอารมณ์ ด้านทักษะการประเมินตนเอง และทักษะการใส่ใจจดจ่อ ตามลำดับ

ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1

ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 โดยมีรายละเอียด ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 โดยภาพรวม

ทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย	ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน (D)	ค่าเฉลี่ยสภาพที่ควรจะเป็น (I)	PNI	ลำดับความสำคัญ
1. ทักษะความจำเพื่อใช้งาน	3.40	4.88	0.459	1
2. ทักษะการยับยั้งชั่งใจ-คิดไตร่ตรอง	3.46	4.86	0.417	2
3. ทักษะการยืดหยุ่นความคิด	3.52	4.87	0.394	3
4. ทักษะการใส่ใจจดจ่อ	3.48	4.81	0.390	4
5. การควบคุมอารมณ์	3.56	4.85	0.375	5
6. การประเมินตนเอง	3.52	4.83	0.360	6
ภาพรวม	3.59	4.89	0.399	

จากตารางที่ 3 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 เมื่อจัดลำดับความสำคัญในการพัฒนาทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย พบว่า มีด้านที่ควรพัฒนา 3 ด้านเนื่องจากค่า $PNI_{modified}$ มีค่าสูงกว่าภาพรวม คือ ด้านทักษะความจำที่นำมาใช้งาน ด้านทักษะการยับยั้งชั่งใจ-คิดไตร่ตรอง และด้านทักษะการยืดหยุ่นความคิด

สรุปผลและอภิปรายผล

ในการวิจัยเรื่องการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผลในประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. การศึกษาองค์ประกอบทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 ครั้งนี้ได้จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทำการพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง เพื่อให้ได้องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 พบว่า กรอบแนวคิดทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ 42 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ทักษะการยับยั้งชั่งใจ-คิดไตร่ตรอง ประกอบด้วย 8 ตัวบ่งชี้ 2) ทักษะความจำเพื่อใช้งาน ประกอบด้วย 6 ตัวบ่งชี้ 3) การควบคุมอารมณ์ ประกอบด้วย 6 ตัวบ่งชี้ 4) ทักษะการยืดหยุ่นความคิด ประกอบด้วย 8 ตัวบ่งชี้ 5) การประเมินตนเอง ประกอบด้วย 8 ตัวบ่งชี้ 6) ทักษะการใส่ใจจดจ่อ ประกอบด้วย 6 ตัวบ่งชี้ ทั้งนี้ อาจจะเป็นทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 โดยจากธรรมชาติของเด็กปฐมวัยจะสนใจสิ่งต่าง ๆ รอบตัว อยากรู้ อยากเห็น อยากทดลอง มีจินตนาการ ความคิดริเริ่ม ชอบอิสระ ชอบซักถามชอบสำรวจ โดยเฉพาะการเล่น หรือกิจกรรมเสริมประสบการณ์ การบูรณาการกิจกรรมต่าง ๆ เป็นกิจกรรมที่ทำหยาบที่เด็กชอบมากที่สุดเพื่อให้เด็กปฐมวัยมีทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จซึ่งสอดคล้องกับ ดาริกา ดวงบุ (2564) พบว่า องค์ประกอบทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ ทักษะความจำเพื่อใช้งาน ทักษะการยับยั้งชั่งใจ-คิดไตร่ตรอง ทักษะการยืดหยุ่นความคิด ทักษะการใส่ใจจดจ่อ ทักษะการประเมินตนเอง และทักษะการควบคุมอารมณ์

2. สภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นของทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1

2.1 สภาพปัจจุบันของทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 โดยภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง เรียงจากมากไปน้อย คือ ทักษะการควบคุมอารมณ์ ทักษะการยืดหยุ่นความคิด ทักษะการประเมินตนเอง ทักษะการใส่ใจจดจ่อ ทักษะการยับยั้งชั่งใจ-คิดไตร่ตรอง และทักษะความจำเพื่อใช้งานตามลำดับ จากสภาพปัจจุบันความต้องการของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยให้มีสุขภาพกายและใจที่ดีมีทักษะทางสมอง ทักษะการเรียนรู้ ทักษะชีวิตและทักษะทางสังคม เพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ จากองค์ประกอบทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย ซึ่งสอดคล้องกับ (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ, 2559: 11) หลักการในการส่งเสริม ทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จ EF คือ สามารถส่งเสริมทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จ EF ผ่านการเล่นและการเรียนรู้ ซึ่งได้กำหนดองค์ประกอบ 1) ทักษะความจำเพื่อใช้งาน 2) ทักษะการยับยั้งชั่งใจ-คิดไตร่ตรอง 3) ทักษะการยืดหยุ่นความคิด 4) ทักษะการใส่ใจจดจ่อ 5) การควบคุมอารมณ์ และ 6) การประเมินตนเอง 7) การริเริ่มและลงมือทำ 8) การวางแผนและการจัดระบบดำเนินการ 9) การมุ่งเป้าหมาย

2.2 สภาพที่ควรจะเป็นของทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงจากมากไปน้อย คือ ทักษะความจำเพื่อใช้งาน ทักษะการยืดหยุ่นความคิด ทักษะการยับยั้งชั่งใจ-คิดไตร่ตรอง ทักษะการควบคุมอารมณ์ ด้านทักษะการประเมินตนเอง และทักษะการใส่ใจจดจ่อตามลำดับ เด็กปฐมวัยพึงได้รับการพัฒนาทั้งด้านความรู้ ความรู้สึกรู้สีกินคิดให้รู้จักสร้างสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลรู้จักจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสมปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของทางด้านสังคมและสภาพแวดล้อม ป้องกันตัวเองในภาวะคับขันและจัดการกับชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับวัฒนธรรมและสังคม ทักษะสมองที่เข้มแข็งจึง

และมีความสำคัญอย่างมากสืบเนื่องจากเป็นตัวบ่งชี้ถึงความสำเร็จทั้งในด้านการเรียน การทำงาน และการใช้ชีวิตในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับ (นวลจันทร์ จุฑาภักดีกุล, 2560: 44) ซึ่งได้กำหนดองค์ประกอบ 1) ทักษะความจำเพื่อใช้งาน 2) ทักษะการยับยั้งชั่งใจ-คิดไตร่ตรอง 3) ทักษะการยืดหยุ่นความคิด 4) ทักษะการใส่ใจจดจ่อ 5) การควบคุมอารมณ์ และ 6) การประเมินตนเอง

3. ความต้องการจำเป็นของทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนครเขต 1 พบว่า

3.1 ความต้องการจำเป็นของทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 โดยภาพรวม ($PNI_{modified}$) เท่ากับ 0.517 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงจากมากไปน้อย คือ ด้านทักษะความจำที่นำมาใช้งาน ด้านทักษะการยับยั้งชั่งใจ - คิดไตร่ตรอง ด้านทักษะการยืดหยุ่นความคิด ด้านทักษะการใส่ใจจดจ่อ ด้านทักษะการควบคุมอารมณ์ และด้านทักษะการประเมินตนเองตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้ก็อาจจะเป็นเพราะว่า ทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัยนั้นต้องเป็นมีกระบวนการทำงานของสมองของเด็กปฐมวัย ด้วยหลักการทักษะความจำที่นำมาใช้งาน เพื่อให้เด็กปฐมวัยจำที่นำมาใช้งาน หรือความสามารถในการเก็บประมวล และดึงข้อมูลที่เก็บในคลังสมองออกมาใช้ตามสถานการณ์ที่ต้องการ และต่อมาก็คือด้านทักษะการยับยั้งชั่งใจ - คิดไตร่ตรอง เพื่อให้เด็กปฐมวัยสามารถในการยังคิดไตร่ตรองควบคุมความอยาก หยุดคิดก่อนที่จะทำหรือพูด ตามด้วยด้านทักษะการยืดหยุ่นความคิด เพื่อให้เด็กปฐมวัยสามารถในการยืดหยุ่น พลิกแพลง ปรับตัวเป็นจุดตั้งต้นของการคิดนอกกรอบ คิดสร้างสรรค์ ตามด้วยด้านทักษะการใส่ใจจดจ่อ ใส่ใจจดจ่ออยู่กับสิ่งที่ทำอย่างต่อเนื่องในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ โดยไม่วกแวก ตามด้วยด้านการควบคุมอารมณ์ และ ด้านทักษะการประเมินตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ สิริยากร กองทอง (2559: 37-38) ได้กำหนดองค์ประกอบทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย ทักษะความจำเพื่อใช้งาน ทักษะการยับยั้งชั่งใจ-คิดไตร่ตรอง ทักษะการยืดหยุ่นความคิด ทักษะการใส่ใจจดจ่อ ทักษะการควบคุมอารมณ์ และลำดับสุดท้าย ทักษะการประเมินตนเอง

3.2 ค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) พบว่า โดยภาพรวมของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 มีค่าเท่ากับ 0.399 หากพิจารณาในรายละเอียดจะพบว่า ด้านที่ค่า $PNI_{modified}$ สูงกว่าค่า $PNI_{modified}$ ในภาพรวมคือ ด้านทักษะความจำที่นำมาใช้งาน รองลงมาคือ ด้านทักษะการยับยั้งชั่งใจ - คิดไตร่ตรอง และ ด้านทักษะการยืดหยุ่นความคิด เพราะฉะนั้นด้านที่ต้องนำไปหาแนวทางการพัฒนาในแต่ละองค์ประกอบย่อย เอาสามอันดับไปหาแนวทางพัฒนา ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัยนั้นเป็นสิ่งสำคัญมากเนื่องจากเป็นสิ่งที่ทำให้ปฐมวัยถือว่าเป็นช่วงโอกาสทองของการเรียนรู้ ในวัยนี้สมองเติบโตอย่างรวดเร็วถ้าเด็กได้รับการพัฒนาและการกระตุ้นด้วยวิธีที่ถูกต้อง จะช่วยสร้างเสริมให้มีความพร้อมสมบูรณ์ทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา จะเห็นได้เด็กปฐมวัยจะประสบความสำเร็จตามจุดหมายที่วางไว้หรือไม่ขึ้นอยู่กับกระบวนการพัฒนา จัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการทำงานของสมอง เป็นเรื่องที่สำคัญที่จะต้องปลูกฝัง สร้างเสริมให้กับเด็กปฐมวัยเพราะสมองของเด็กปฐมวัยอยู่ในช่วงของการพัฒนา ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย ได้แก่ ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ผู้บริหารสถานศึกษา หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องให้ความสำคัญของกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญต่อทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย ซึ่งสอดคล้องกับ ดุษฎี อุปการ (2560: 54-61) ที่พบว่าทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัยมีกระบวนการทางสติปัญญาที่ควบคุมและบริหารจัดการให้บุคคลสามารถดำเนินงานไปสู่เป้าหมายอย่างประสบความสำเร็จ โดยต้องอาศัยทักษะประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) ความจำขณะทำงาน ความสามารถในการจดจำข้อมูลระยะเวลาสั้น ๆ ในขณะที่ทำกิจกรรมหรืองานที่มีความซับซ้อนจดจำเป้าหมายที่ตั้งไว้ตลอดการทำงาน จำลำดับขั้นตอนของการปฏิบัติงาน รู้ว่าข้อมูลใดสำคัญและสามารถนำไปใช้ได้ เพื่อให้ดำเนินงานไปสู่เป้าหมายอย่างประสบความสำเร็จ 2) การยับยั้งชั่งใจ ความสามารถในการควบคุมการกระทำของตนเองต่อสิ่งที่เข้ามากระตุ้นให้ไขว่เขว หรือการหยุดเพื่อคิดก่อน

ลงมือทำได้ในช่วงเวลาที่เหมาะสม พยายามทำตามกฎระเบียบเมื่อรู้ว่ากฎมีการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้ดำเนินงานไปสู่เป้าหมายอย่างประสบความสำเร็จ และ 3) ความยืดหยุ่นทางสติปัญญา ความสามารถในการคิดที่ใช้เปลี่ยนแปลงการกระทำหรือปรับให้เหมาะสมกับความต้องการประยุกต์ใช้กฎเกณฑ์ที่แตกต่างเมื่อบริบทเปลี่ยนแปลงไป ปรับเปลี่ยนแผนให้เหมาะสมเมื่อพบอุปสรรค หรือเมื่อได้รับข้อมูลใหม่ หรือรู้ว่ามีความผิดพลาดเกิดขึ้น เพื่อให้ดำเนินงานไปสู่เป้าหมายอย่างประสบความสำเร็จ ซึ่งความสำคัญในการนำไปหาแนวทางพัฒนาการเสริมสร้าง 4 ข้อ คือ 1) การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมรอบตัวเด็กให้เอื้อต่อการเรียนรู้และทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัยไม่ให้อึดหรือจนเกินไป 2) สัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูกับเด็ก 3) กิจกรรมที่หลากหลายเหมาะสมกับวัย และเสริมสร้างทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย และ 4) การให้การเสริมแรงโดยสร้างแรงจูงใจให้เด็กใช้ทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้หรือข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สถานศึกษาควรนำผลการวิจัยทั้ง 6 ทักษะไปสร้างเป็นเกณฑ์ในการประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัย
2. สถานศึกษาสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในวางแผนการจัดอบรม และส่งเสริมครูผู้สอนระดับปฐมวัย
3. ครูผู้สอนระดับปฐมวัยควรนำองค์ประกอบของทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย ไปจัดทำแผนเสริมประสบการณ์เรียนรู้ในการพัฒนาทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ควรนำองค์ประกอบเพื่อจะได้แสวงหารูปแบบ หรือแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสมต่อไป
2. พัฒนาทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัยตามสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ควรมีการทำการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งต่อการพัฒนาทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาเด็กปฐมวัย
3. การศึกษาวิจัยรูปแบบ หรือตัวบ่งชี้ของทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย ของสถานศึกษาทุกสังกัดที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 (สำหรับเด็กอายุ 3 - 6 ปี)*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- ดาร์กา ดวงบุ. (2564) *การสร้างแบบวัดทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF) ด้านทักษะพื้นฐานสำหรับนักเรียน* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท] มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ดุขฎิ อนุการ. (2560). การเสริมสร้างพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยควรเลือกใช้ หลักการใด “การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน” หรือ “การคิดเชิงบริหาร”. *วารสาร สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 11(1), 1635-1651.
- นวลจันทร์ จุฑาภักดีกุล. (2558). *เอกสารประกอบทางการศึกษาเพื่อพัฒนาวิชาชีพครูครั้งที่ 8 เรื่อง Exclusive function กับความพร้อมทางการเรียนในเด็กปฐมวัย*. สถาบันชีววิทยาศาสตร์โมเลกุล มหาวิทยาลัยมหิดล.

- นวลจันทร์ จุฑาภักดีกุล. (2560). *ทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Function: EF) กับความพร้อมทางการเรียนในเด็กปฐมวัย*. สถาบันราชานุกูล.
- บุญชม ศรีสะอาด (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. สุวีริยาสาส์น
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2551). *วิธีวิทยาการวิจัย*. สุวีริยาสาส์น.
- สิริยากร กองทอง. (2559). *กลยุทธ์การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มุ่งเน้นแนวคิดการทำงานทางสมองด้านการบริหารจัดการ* [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภาวดี หาญเมธี. (2561). *คู่มือพัฒนาทักษะสมอง EF Executive Functions สำหรับครูปฐมวัย*. พิมพ์ครั้งที่ 4. บริษัท มติชน จำกัด (มหาชน)
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (2559). *รายงานประจำปี 2559 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)*. สืบค้น 10 พฤษภาคม 2567, จาก <https://www.thaihealth.or.th/e-book/>
- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - พ.ศ. 2580)*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.